

Jagoba MANTEROLA | ARGAZKI PRESS

egiten du ezkila jotzeko. Aldi berean, gurpilek mugitzen dute mailua. Gurpilaren bira batek 75 segundo irauten du, orduan, lau bueltarekin bost minutu egiten ditu. Eta buelta eta buelta dabiltzan paletak ezkila jotzearen abiadura kontrolatzen dute. Udan, beroarekin olioia arinago, urtuago egoten da eta erlojuak erraz jotzen ditu ezkilak. Hain erraz, azkarregi egiten duela. Orduan, paletak nahiko zuzen jartzen dira aireak geldiarazi eta kanpaiak mantsotzeko. Neguan, alderantziz gertatzen da: olioia lodiago dago eta paletak etzan egiten dira pixka bat ezkilak geldoegiak ez izateko.

Informazio hori guztia herritarrok ikusten dugun esferara transmititzen du makinak. Garai batean egurrezkoa zen eta gaur egun zeharrargiari esker arratsez ere ematen du ordua.

Erlojua kokatu aitzinetik lan handia egin behar izan zuten zoru berdintzeko, solairuak guztiz zuzena izan behar duelako. 1996an garbigailu motoreak txertatu zizkioten pisuak altxatzeko. Ordura arte albinteak egin behar zuten.

BISITATZEKO AUKERA

Alemaniko erloju atomikoak markatzen ditugure denbora ofizialak eta harekin sinkronizatua dago Berako makina ere. Elhuyar Zientziaren Komunikazioak esplikatzen duen bezala, segundoak zenbat irauten duen definitzeko atomo bibrazioa erabiltzen da: «Segundo bat, zehatz-mehatz, zesio-133 atomoak 9.192.631.770

aldiz bibratzeko behar duen denbora da». Zesioaren bibrazioak kontatzen dituen makina da erloju atomikoa. Denbora neurtzeko sistemarik zehatzena da, segundo bateko errorea besterik ez baitu sortzen 30 milioi urtean.

Ez da erraza torloju eta palanka dantza azaltzea, hobeki da ikusi eta entzutea, eta horretarako aukera dago Beran. Bisita batzuk egin izan ditu Anduezak eta interesa duenak udaletxera deitu eta ateak irekiak izanen dituela erran digu. Aitortu duenez, beldur pixka bat eman zion hasieran hainbertze palanka artean sartzeak, baina lanik handiena olioia ematea dela ikusi du. Angel Telletxea jubilatua goiz oso bat hartu eta lasai-lasai egiten du, hilabetea behin. Ordu aldatetaz ere bi boluntarioak arduratzen dira.

Bisita normalean erakusten ez den txoko bat ikusiz bukatu dugu, kupula gainetik paseatuz. 1500. urtekoa da, harriz egina. Gaztelu izandako eliza honek bertze aldean zuen antzina dorrea, baina Altzatekoak kexatu egin ziren ez zituztelako ezkilak aditzen. Horrekin batera, tximista bat gainera erori eta lehertu egin zuen dorrea. Egoera horretan, XVII. mendean eliza handitu zutenean, dorrea ere orain dagoen lekura aldatu zuten.

Erlojugilerik bisitan etortzen ez zaion erloju hau tarteka gelditzen omen da. Orduan, boluntarioek giltza askatu eta ezkilak geldituta orduan jartzen dute. Lardaskan ibili eta gero gertatzen omen da, beraz, beratarrek zerbait arraroa ikusten baduzue, badakizue...

Glamourra ala oroimena

Antton Izagirre

Donostia Zinemaldian “Lasa eta Zabala” filmaren emanaldian zuzendaria eta protagonistak txalo zaparradaz agurtu zituen ikusle jendeak, egindako lan onaren seinale nonbait. Horrelakoetan ohikoa den moduan flashak, argazkiak, glamourra fikziozko protagonistentzat izan ohi dira eta filmaren kontaketa atzean ezagutzera ematen den drama eta egia bigarren mailan geratu ohi dira.

Ia hilabete geroago Tolosan eginitako filmaren aurre-estreinaldian benetako protagonistek bete dute agertokia. Duela hogeita hamaika urte torturatu eta hil zituzten gazte tolosarren gurasoak agertu dira jendaurrean eta aretoa bete ikuslek txalo zaparrada luzez oroitu eta eskertu dute urte luze hauetan erakutsitako duintasuna, eta merezitako aitortza jaso dute. Bi emanaldi, bi testuinguru, gertakari beraren fikzioa eta egia, kontaketa eta errealtatea, glamourra eta oroimena, zein baino zein indartsuago; ikustear dago zein gailenduko den ala biek izango duten merezitako arrakasta.

Filmaren emanaldiarekin paretsu, ETak su etena eman zuenaren urteurrenaren harira Urkulluk eta Jaurlaritzak egindako minaren barkamena eskatzera deitu dituzte batzuk eta besteak. Hitz horien oihartzuna itzali baino lehen askori datorkigu oroimenera EAjak eta Jaurlaritzaren erabakiek eragindako mina.

Noizko Lasa eta Zabala familiei barkamena eskaera Tolosako hilerrian edo Hondarribiko aireportuan eginitako minaz? Noizko barkamena sakabanaketa babestean milaka familiari eragindako minaz? Noizko barkamena Ertzaintzak polizia etxeetan eragindako tratu txarraz? Noizko...?

Besteei egindako eskaeren legimititatea irabazteko nork berea egin behar. Guztiok behar dugu oroitu eta den-dena. •